

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem ve věci

žalobce: **V. R.**
bytem X
zastoupen: Mgr. Petrem Vodkou, advokátem
sídlem Orlí 542/27, 602 00 Brno
proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 5. 2023, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- IV. O náhradě ustanoveného zástupce žalobce Mgr. Petra Vodky, advokáta se sídlem Orlí 542/27, 602 00 Brno, **bude rozhodnuto** samostatným usnesením.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobce brojil žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně proti shora označenému rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 22. 2. 2023, č. j. X, kterým byl žalobci přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Invalidní důchod náležel žalobci od 1. 10. 2022 po skončení výplaty

nemocenských dávek ve výši 7 929 Kč měsíčně. Po provedené valorizaci od 1. 1. 2023 činil invalidní důchod žalobce 8 275 Kč.

II. Podání účastníků

2. V podané žalobě žalobce v podané žalobě vyjádřil nesouhlas s napadeným rozhodnutím a s výši přiznaného invalidního důchodu, protože podle jeho názoru neodpovídají jeho odpracované době na území ČR. V doplnění žaloby žalobce uvedl, že si je vědom skutečnosti, že invalidní důchod byl vypočten dle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění a dle čl. 13, 16 odst. 1, 24 odst. 3 a 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m. s. (dále jen „smlouva“), nezpochybnuje ani stupeň invalidity, za nezákonný a diskriminační ale považoval postup, kterým byla vypočtena výše důchodu, a výši důchodu. Uvedl, že si je vědom příslušných článků mezinárodní smlouvy i pravidel rozhodných pro započítání dob pojištění, ale faktické okolnosti, které jsou podle něj významnější pro určení výše důchodu, by nepochybně odpovídaly vyšší výši. Adresa trvalého pobytu nemůže mít reálný dopad do majetkové sféry státu.
3. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. S ohledem na právní úpravu vztahů mezi ČR a Ruskou federací vycházela z toho, že žalobce měl ke dni 31. 12. 2008 měl trvalé bydliště na území Ruské federace a k uvedenému datu byl i jejím státním občanem. Doby pojištění získané před 1. 1. 2019 jsou podle českých právních předpisů považované za ruské doby pojištění a k jejich hodnocení je příslušný ruský nositel pojištění. Polemiku o dotčení práv vyplývajících z Listiny základních práv a svobod považovala za nedůvodnou, neboť dotčené články Listiny jsou prováděny zákonem, který žalovaná dodržela. Při vydání rozhodnutí zhodnotila veškerou prokázanou a doloženou dobu pojištění žalobce. V podrobnostech odkázala na žalobou napadené rozhodnutí.

III. Posouzení věci

4. Žaloba splňuje podmínky přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Soud při posouzení věci vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného. O žalobě krajský soud rozhodl bez jednání.
5. Žaloba není důvodná.
6. Podstatnou otázkou je, zda postupovala Česká správa sociálního zabezpečení při stanovení invalidního důchodu žalobce v souladu se zákonem a ústavním pořádkem. Jelikož žalobce nerozporoval způsob, jakým Česká správa sociálního vypočetla na základě zákonných ustanovení a ustanovení smlouvy jeho invalidní důchod, soud musel posoudit pouze otázku, zda postup při započítání rozhodných dob pojištění podle smlouvy byl diskriminační a v rozporu s Listinou a zda namísto těchto pravidel měla vycházet Česká správa sociálního zabezpečení z faktických okolností odvodů
7. Z obsahu správního spisu soud ověřil skutečnosti, které nicméně žalobce nečinil spornými, a to, že dle svého vlastního prohlášení nebyl ke dni 21. 11. 2022 odhlášen z trvalé evidence Ruské federace. Žalovaná vycházela ze toho, že žalobce měl povolen v ČR trvalý pobyt od 26. 1. 1990 a české státní občanství získal až po datu 31. 12. 2008. Z formuláře pro komunikaci mezi ČR a Ruskou federací dle smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou

federací o sociálním zabezpečení CZ 001/RU 1 vyplývá, že ke dni 31. 12. 2008 měl žalobce trvalý pobyt jak v ČR, tak v Ruské federaci.

8. Přestože soud rozumí tomu, že žalobce vnímá ujednání smlouvy a s ní spojené Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce a sociální ochrany Ruské federace k provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení ze dne 8. prosince 2011 (publ. pod č. 58/2014 Sb. m. s., vstup v platnost 1. 11. 2014, dále jen „ujednání“) jako diskriminační, tak je nutné konstatovat, že shodná právní otázka byla již judikatorně vyřešena Nejvyšším správním soudem (viz rozsudky ze dne 9. 3. 2017, č. j. 9 Ads 228/2016 – 28, a ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 – 28). Žalobce v podané žalobě, krom prostého nesouhlasu, nepřednesl žádnou argumentaci, která by mohla cokoliv změnit na závěrech, které Nejvyšší správní soud uvedl v citovaných rozhodnutích. Zdejšímu soudu proto nezbyvá, než zopakovat důvody, které uvedl Nejvyšší správní soud.
9. Podle čl. 30 odst. 3 smlouvy platí, že pro stanovení nároků na důchody a dávky podle této smlouvy se přihlédne také k dobám pojištění (zaměstnání), které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost. Přitom doby pojištění (zaměstnání) získané do 31. prosince 2008 na území jedné ze smluvních stran vezme v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území měla osoba k tomuto dni trvalé bydliště, avšak pouze v rozsahu, ve kterém nejsou tyto doby již zhodnoceny pro stanovení výše důchodu nebo dávky přiznané druhou smluvní stranou a za předpokladu, že daná osoba získala k uvedenému datu alespoň 1 rok pojištění podle právních předpisů smluvní strany, která má podle tohoto odstavce doby pojištění (zaměstnání) vzít v úvahu. Pokud nebude tato podmínka splněna, doby pojištění (zaměstnání) vezme v úvahu ta smluvní strana, podle jejíchž právních předpisů byly skutečně získány.
10. Definici místa trvalého bydliště podle smlouvy upravuje čl. 13 ujednání, dle kterého pro účely provádění Smlouvy se má za to, že pracovníci a jejich rodinní příslušníci legálně trvale bydlí nebo přechodně pobývají na území smluvních stran své státní příslušnosti, nepředložili doklady potvrzující trvalé bydliště nebo přechodný pobyt na území druhé smluvní strany a odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Při tom legální trvalé bydliště nebo přechodný pobyt a odhlášení z evidence na území smluvních stran se posuzuje na základě dokladů a v souladu s postupem stanoveným právními předpisy příslušné smluvní strany (odst. 1). Ustanovení odstavce 1 tohoto článku se použijí také pro účely určení místa trvalého bydliště ke dni 31. prosince 2008 pro účely provádění článku 30 odstavce 3 Smlouvy (odst. 2).
11. Z citovaných ustanovení jasně vyplývá, že pro určení režimu dob pojištění do 31. 12. 2008 je rozhodné pouze místo trvalého bydliště pracovníka. Další skutečnosti (místo výkonu práce, právní řád, kterým se v té době řídily související vztahy, respektive otázka, kde pracovník odváděl pojistné na sociální zabezpečení) jsou proto irelevantní. Zjišťování místa trvalého bydliště dále rozvádí čl. 13 ujednání, který konkrétně zavádí domněnku místa trvalého bydliště ve státě, jehož je pracovník příslušníkem. Vyvrátit ji lze předložením dokladů o trvalém bydlišti na území druhé smluvní strany a o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti.

12. Zcela správně proto Česká správa sociálního zabezpečení aplikovala toto ustanovení i na případ žalobce a vyzvala ho ke sdělení, zda ukončil svůj trvalý pobyt v Ruské federaci nejpozději ke dni 31. 12. 2008. Tuto skutečnost však žalobce nedoložil.
13. Nejvyšší správní soud ve shora citovaných rozsudcích jednoznačně uzavřel, že místo trvalého bydliště je rozhodným kritériem, které je třeba prověřovat u všech dob pojištění získaných do 31. 12. 2008. Článek 13 toto místo pro účely smlouvy definuje, proto se podle něj postupuje ve všech těchto případech.
14. Podle Nejvyššího správního soudu není citované ustanovení žádné svévolně vytvořené pravidlo. Jedná se o ujednání mezi ústředními orgány české a ruské státní správy, které navazuje na smlouvu, s jehož přijetím samotná smlouva počítá (viz její čl. 23) a jehož cílem je upřesnit postupy při aplikaci smlouvy v praxi. Článek 13 konkrétně definuje místo trvalého bydliště pracovníka tak, aby bylo možné určit právě jedno takové místo, čímž přispívá k naplnění základního účelu smlouvy – určení právě jednoho státu, který vezme určité doby pojištění v úvahu. Nebylo tedy důvodu toto pravidlo neaplikovat.
15. Nejvyšší správní soud se v citovaných rozsudcích vyjádřil i k diskriminačnímu charakteru smlouvy a ujednání. V rozsudku ve věci sp. zn. 9 Ads 228/2016 Nejvyšší správní soud uvedl, že argumentaci tehdejší stěžovatelky *„lze přisvědčit v tom směru, že dřívější úprava, respektive úprava v přechodných ustanoveních smlouvy rozhodná pro doby pojištění do 31. 12. 2008, nesměřovala k naplnění principů řešících kolize národních systémů sociálního zabezpečení v takové míře, jako je tomu v případě úpravy současné, obsažené ve vlastních pravidlech smlouvy (srovnej čl. 6 odst. 1). Důraz na kritérium trvalého pobytu, státní příslušnost, potažmo bydliště pracovníka brání plnému uplatnění principu aplikace právního řádu jediného státu a principu rovného zacházení (k této problematice obecně srovnej usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 6 Ads 88/2006 – 132, publ. pod č. 1915/2009 Sb. NSS, body 18. až 22.).*

Tato skutečnost je nicméně důsledkem přerušení tradice, která se v Československu uplatňovala již v meziválečném období (srovnej Vzájemnostní úmluvy s Rakouskem č. 78/1933 Sb. z. a n., a Německem č. 209/1933 Sb. z. a n.), v letech 1948 – 1989, kdy byla naše země součástí tzv. sovětského bloku. Právě v této době vznikla předchůdkyně smlouvy – dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení (publ. pod č. 116/1960 Sb., konec platnosti 31. 12. 2008, viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 87/2008 Sb. m. s., dále jen „dohoda“), jejíž principy byly do určité míry zachovány v přechodných ustanoveních smlouvy, která stěžovatelka napadá. Je však třeba zdůraznit, že tato ustanovení se týkají dob pojištění získaných do 31. 12. 2008, tj. do skončení platnosti dohody. Je nasnadě, že postupná transformace hospodářského a sociálního systému po roce 1989, včetně znovuoobnovení vztahů se zahraničím na tradičních zásadách, nemohla změnit fakt, že se vývoj několik předcházejících desetiletí ubíral jiným směrem. Přechodná ustanovení proto nejsou nelogická nebo nezdůvodněná, pouze odráží tyto změny a představují standardní řešení intertemporálních účinků právních norem.“

16. V projednávané věci bylo namíste aplikovat čl. 30 odst. 3 smlouvy i čl. 13 ujednání a interpretovat je v souladu s jejich dikcí, která svědčí o jednoznačné vůli smluvních stran. Je vhodné dodat, že změna režimu dob pojištění získaných do 31. 12. 2008 a po tomto datu

nevede k tomu, že by byl některým pracovníkům invalidní důchod upírán, mění se pouze pravidla pro určení státu, který má vzít tyto doby pojištění v úvahu.

17. Rozhodnutí ve věci samé tak nepředstavuje výsledek svévolného postupu žalované a žalobce se může domáhat zohlednění sporných dob pojištění u ruských orgánů. Vzhledem k tomu, že žalovaná i krajský soud citovaná ustanovení aplikovaly a interpretovaly v souladu s výše uvedeným, jejich postupu nebylo co vytknout.

V. Závěr a náklady řízení

18. Krajský soud z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
19. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 29. února 2024

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce